

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵԿԱԿ

Տարեկան գինը 10 բուրլ, կէս տարվանը 6 բուրլ:

Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարբարացիք գիտում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мѣсякъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտան 10—2 ժամ

(Բացի կիրակի և սոն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

Ամսոյ 17-ին, շաբաթ երեկոցեան ստանալու են ՍԱՐԿԱՆԱԳՈՒԹԵԱՆ կոչումն
կուսանաց եկեղեցում ԵՐԵՔ ԿՈՒՍԱՆՔ, իսկ հետեւալ կիրակէ օրը, ժամը
11-ին ս. Պատարագին ստանալու են Աւագ-սարկաւարգութիւն:

Պատարագիչը և ձեռնադրոյն է տեղոյս ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԿԻ:

1—1

ԲՈՎԱՆԿԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Ալեքսանդրո-
րից: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ:
Նամակ Թիբրեյայից: Արտաքին լուրեր: ԽԱՌՆ
ԼՈՒՐԵՐ: ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ-
ՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Խաղերը և նոցա նշա-
նակութիւնը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԿՐՈՊՈՒՅՑ

Սեպտեմբերի 11-ին

Այսօր շատ հանդիսաւոր կերպով կատարվեցաւ
տեղիս, Ալեքսանդրոպօլի «Սահականուշեան» ձը-
րիակաւ օրիորդաց հոգեւոր դպրոցի տասնամեայ
գոյութեան հանդէսը: Այդ հանդիսի առիթով, ու-
սումնարանի վարչութիւնը պատրաստել է տպագ-
րել էր տուել մի գեղեցիկ բրօշուր, որը բովան-
դակում է իր մէջ մանրամասն հաշիւ, յիշեալ
դպրոցի տասնամեայ գոյութեան պատմութեան
հետ: Երկու օր առաջ այդ բրօշուրները ցրված
էին քաղաքի մէջ, մի գեղեցիկ դրօժ, որ ցոյց
էր տալիս դպրոցի վարչութեան բարեխիղճ գործու-
նեութեան կատարեալ պատկերը: Առանձին տոմ-
սակներով Տրապիզոնի քաղաքի քաղաքացիները
անձանց, որոնցով դպրոցի վարչութիւնը հրաւիրում
էր բարեխիղճ անձանց ներկայ լինել դպրոցի
տասնամեայ հանդիսին, որից յետոյ պէտք է վի-
ճակախոյ լինէր աշակերտական բոլոր պատ-
րաստված ձեռագործներին: «Ս. Նշան» եկեղեցում
պատարագ մատուցվեցաւ, որի ժամանակ, գեղե-

ցիկ ձայնով երգում էին դպրոցի աշակերտները:
Եկեղեցում ներկայ էին երկու սեռի շատ բազ-
մութիւն: Պատարագի ժամանակ, գերագոյն յա-
ջրը մի քարոզ խոսեցաւ, որի մէջ նա յայտնեց,
որ ոչ մի բարի և հանրօգուտ գործ և հիմնար-
կութիւն չէ յառաջացել առանց գոհորբութեան
և անձնուիրութեան: Բոլոր մարդկութեան ճշը-
մարիտ բարեխիղճները, ստեց նա, որոնք քարոզել
են մարդկութեանը արդարութիւն, լուսաւորու-
թիւն և կեանք, այդպիսիները, որպէս գաղափարի
նահատակներ, հալածվել են ամբողջ, նրանց ճա-
նապարհը միշտ եղել է փշոտ և դժուարակի,
բայց նոքա համբերել են բոլոր գրկանքներին և
կամու են տարել իրենց ծանր խաչը:

Եւ դառնալով այդ օրվայ հանդիսին, նա ասեց,
որովհետև դատարարութեան գործը ծառա-
յում է ճշմարտութեանը, դրօշն այն ետանդոտ
խուճի գործունեութիւնը, որը հիմնարկել է
այդ ձրիակաւ դպրոցը և տաս տարի շարունակ
ձրիակալ աշխատել է նորա ստաւաղիմութեանը,
և լուսաւորութեան պատճառ է դարձել քաղա-
քին աղքատ աղջկաների:

Եւ դառնալով դէպի դպրոցի բարեբարները, ո-
րոնք նպատակ են նորա գոյութեանը և բարե-
լուսութեանը, որոնց նոցա դրօշի աշխատութիւ-
նը, բարեգործութիւնը և պարտաճանաչութիւնը:

Պատարագը աւարտելուց յետոյ, աշակերտները
դիմեցին դէպի դպրոցի սեպակաւ տան վերին
յարկը, որտեղ արդէն մեծ բազմութիւն կանանց
և տղամարդոց սպասում էր հանդիսին:

Կաշիճի մէջ տեղը դրված էր երկայն սեղան,
որի վրա կարգաւ շարված էին այն առարկաները,
որոնք աշակերտական ձեռագործներն էին, որոնք
վիճակախոյ էին դրված:

Սեղանի երկու կողմը, երկու կարգ աթոռներ

վրա նստած էր գեղեցիկ սեռը, դրված էր մի
սեղան և մի քանի աթոռներ դաշիճի ձակաւին,
որտեղ բազմեցին յաջորդ հայրը, պ. գաւառապե-
տը իր օգնականով, և այլ շատ պատուաւոր ան-
ձինք ոտի վրա կանգնած:

Իսկ ժողովրդեան բազմութիւնը ակել տեղ չը
լինելու պատճառով, ստիպված էր կանգնել նա-
խասնակաւոր և պատշգամբում:

Կաշիճի ձակաւին դրված էին օտարաւոր կայսրի
գեղեցիկ պատկերը պատկով զարդարած, երկու
լուսանկար պատկերներ հանդուցեալ Ներսէս և
Գէորգ կաթողիկոսների, իսկ միս ձակաւում,
վարդեայ պատկերով հրատ էր Տ. Ս. Կ. տառե-
րը:

Ձեռագործներից շատերը կայցրած էին նոյնպէս
պատկերին:

Ձեռագործների մէջ ամենից աչքի ընկնողը էր
հին Հայաստանի գործած բարեկըր պիքան
պարզ և գեղեցիկ տառերով, որ բոլորովին քաղցր
տպաւորութիւն գործեց բոլոր հանդիսականների
վրա: Քարտէզի տակը գրված էր «տասնամեակ
Սահականուշեան հայ օրիորդաց դպրոցի Ալեք-
սանդրոպօլու 1873—1883»:

Իսկ միս ձեռագործները կարգում էին զա-
նազան մանր կարած և հիւսած նիւթեր, որոնք
կարողացել են պատրաստել աշակերտները:

Մի քիչ հանգստանալուց յետոյ, յաջորդ հայր
սուրբ օրհնեց հանդէսը «հանգստեան» շարակա-
նով, որի ժամանակ աշակերտները երգեցին
խմբով «Արարիչ և մարդասէր» երգը. յետոյ
յաջորդ հոգեւոր ասաւ այն բարեբարների նընջե-
ցեալներին, որոնք թէ աշխատութեամբ և թէ նիւ-
թապէս ու բարոյապէս օգնել են դպրոցի տասնա-
մեայ ընթացքին և հաստատութեանը: Հանդէսը
բացված էր: Մի վարժուհի կարգաց ճառ կանանց
կրթութեան խնդրի վերաբերեալ, որից յետոյ ա-
շակերտները քաղցր եղանակաւ կրկնեցին «Ո՛վ Տէր
Աստուած» երգը: Երգեցողութիւնը զարդարեց: Վար-
չութեան կողմից, բարեկրօն Մինաս քահանայն
կարգաց դպրոցի տասնամեայ ուսումնական տե-
սութիւնը, որի մէջ նա մանրամասն նկարագրեց
դպրոցի հաստատութեան, բացման, առաւարկում-
նեան, ուսման առարկաների, ձրիակալ ուսուց-
չութեան, աշակերտական ձեռագործութեան, և բարեբարների
ընդարձակ տեսութիւնը:

Կրկին երգեցին: Յետոյ պ. Ղուկասեանց կար-

գաց դպրոցի տեսնական հաշիւը, յիշեց, թէ ինչ
աղբիւրներով և միջոցներով յարատեւ է դպրոցը
ստա տարի շարունակ, որքան անձինք ինչ նուէր-
ներով խրախուսել են դպրոցի հաստատութիւնը
և այլն: Մեր այստեղ դպրոցի նիւթական միջոց-
ները չենք գրում այն պատճառով, որ ինչպէս պ.
Ղուկասեանցը յայտնեց, դպրոցի պատմու-
թեան մէջ մտել են շատ նշանաւոր տպագրա-
կան սխալներ, որի միջոց թիւ հաւանքը անձինք
պէտք է լինէր, այդ թողնում ենք ակել մտա-
ժանօթներին: Մեր ցանկացանք նկարագրել
հանդէսը միայն: Յետոյ յաջորդ հայրը հարցա-
կալութիւն յայտնեց ուսուցչական խմբի տասնա-
մեայ ձրի աշխատութեան համար, որից հետոյ
աչքի և անձնանուէր ետանդը, որ գործ են գնում
աղքատ դասի կրթութեան համար, որովհետև
աղքատ դասի կրթութեան գործը նուիրական
պէտք է համարել, որից կախված է հասարա-
կական կեանքի ապագայ լաւ կազմակերպու-
թիւնը:

Հանդիսականները շտապեցին վիճակախոյ
թեան տոմսակ առնել, որը արժէր մէկ բուրլ: Որքան
օգուտ ունեցաւ այդ օրը այդ դպրոցը մեզ յայտ-
նայ, սկսել էր մանր անձրև տեղալ, և հանդի-
սականք սկսեցին ցրվել, տանելով իրանց հետ
քաղցր տպաւորութիւն մեր քաղաքի դպրոցական
կեանքից: Մեր կողմից միայն այսքանը կը նկա-
տենք, որ ակել լաւ կը լինէր որ վիճակախոյը
տեղի ունենար վիճակային դպրոցի դաշիճում,
որը բացի շատ ընդարձակ լինելուց, քաղաքի
կենտրոնում է, և այնտեղ կարող է յաճախել
շատ բազմութիւն: Մեր տեսանք թէ ինչպէս շատ
մարդիկ, միջին և աղքատ դասից, չը տեղաւորվե-
լով դպրոցի պաշտպանի մէջ, գնացին իրանց
տները: Հանդէս կատարելու, մեր կարծիքով մի
բարի ցոյց է ժողովրդի համար, որ ակել գրա-
ւում է նոյա սիրտը և համակրութիւնը: Որքան
օգուտաւոր, ցանկալի պէտք է լինէր, որ այդ դըպ-
րոցի աշակերտական ձրիակները, որոնք ըստ մե-
ծի մասին հասարակ դասից են, ներկայ լինէին
իրանց սրտը յաճախողութեանը, որ կարող էր
վերցնել մեր մէջ տիրող այն վատ կարծիքը, ինչ
որ ունի ստորին դասը կանանց կրթութեան գործի
վրա:

Բացի դորանից, ցանկալի կը լինէր, որ այդ-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ի Ա Ղ Ե Ր Ը

Ն

ՆՈՑԱ ՆՇԱՆ ԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Լաւ նշան չէ, եթէ մի մանուկ խոյս է
տալիս խմբական խաղերից. այստեղ պատճառը
կամ անբողբոջութեան մէջն է, կամ անհատի մէջ:
Այդ տեսակ խաղերի մէջ երեւում է թէ սրբան
խրաքանչիւր կարող է պիտանի լինել ընկերա-
կան շրջանի մէջ, թէ սրբան մէկը կամ միւսը
կարող է ընկերական պայմանները պահպանել:
Մասամբ այդ միջոցի նախապատրաստութիւնը
ներգործում են և ապագայ կեանքի վրա: Գիտեցէք
այդ միջոցին մասնակից, որ սիրով և առանց ա-
մաշկու խաղում է, և կարող էք ասել, թէ որ-
քան նա ընկերական շրջանին և պայմաններին
համապատասխանելու ոյժ ունի: Եկէք, մտէք մեր
ուսումնարաններից միւրը. տեսէք, ա՜հ երեխայք
խաղում են. մի կողմ կանգնեցէք և դիտեցէք...
Բայց որքան ցաւալի տպաւորութիւններ է անում
այդ բոլորը մարդու վրա. տեսէք թէ սրբան մեր
այդ մանուկները անպատրաստ են կանոնաւոր
խմբական խաղի. տեսէք թէ ինչպէս նոքա վի-
րաւորելով, զրկելով մէկը միւսին, մի առանձին
ուրախութիւն են գգում. տեսէք թէ ինչպէս նո-
քա դժուարութեամբ են համաձայնում. տեսէք թէ
ինչպէս նոքա ուրախանում են ընկերոջ հետ պա-

տահած տարաբարգութեան վրա. տեսէք թէ ինչ-
պէս այդ բոլորի վրա տիրապետում է մի ցաւալի
կոչոտ և կոպիտ ոգի, մի տեսակ քնքշութիւնից
գործի տրամադրութիւն. տեսէք թէ որքան այդ
բոլորի մէջ մտած է ընկերական սէրը, մանկա-
կան անմեղ զգացմունքը... Այ՛, դիտեցէք և դուք
լաւ տպաւորութիւններ չէք ստանայ. և արդէն
այդ բոլորը լուռ կերպով գուշակում են թէ այդ
մանուկները, թէ այդ բոլորներն են ինչ դիմք պի-
տի ընկն ապագայ իրանց հասարակական կեան-
քի մէջ, թէ դրանք բոլորը ինչպիսի անդամներ
պիտի լինեն ապագայ հասարակութեան...

Յաւելով որ այսքան հեռու գնացելը, բուն
խնդրի վերաբերութեամբ պէտք է ասենք, որ խըմ-
բական խաղերը ընդհանրապէս լաւ ազդեցութիւն
ունեն: «Մանուկը մանկան ամենալաւ ուսուցիչն
է», ասում ժան-Պօլը, որովհետև միմիայն միմեանց
մօտ կարող են մանուկները ազատ արտայայտու-
թիւններ անել: Միողք և ուսուցիչը միշտ ծած-
կած են պահում մանուկներին. մանուկները դո-
րանց մօտ չեն կարողանում արձակ կերպով բան
անել. միայն հասակակիցների հետ ունեցած յա-
րաբերութեան մէջ մանուկը կարող է արտայայ-
տել իր ուժերը, իր ցանկութիւնները, իր հակում-
ները, իր առատութիւնը, և այլն և այլն: Մասն-
կական խմբական խաղերի մէջ մանուկները մասն-
կան համար նոյնն է, ինչպէս հասակաւորի համար
հասարակական ասպարէզ լինելը:

Բայց ասածներից պարզ երեւում է թէ ինչքան
մեծ կոպ ունի խաղը մանկան մտաւոր և ֆիզիկա-

կան դարգացման հետ. պարզ երեւում է որ խա-
ղը չէ մի գաւառական բան, այլ բնական և նպա-
տակալարեւոր: Առողջ մանուկը պէտք է խաղայ:
Խաղերի մէջ արտաբայտում են զարգացման ուղ-
ղութիւնները, և այս մեծ նշանակութիւն ունի
մանկավարժական կէտից, ինչպէս և խաղերի մասն-
կավարժական նշանակութիւնը ընդհանրապէս մեծ
է, և այս մասին արժէ մի քանի խօսք ասել: Ե-
րեխան ընդունում է տպաւորութիւններ ար-
տաքին աշխարհից, և ձեւակերպելով արտայայ-
տում է: «Այս երկու գործողութիւնը անհրա-
ժեշտ է», ասում է Եկլերտը: Այդ արտայայ-
տութեանց մէջ երեխան ունենում է իր համար
ցանկութիւններ, նպատակներ, որոնց և ձգտում
է հասնել. երեխան կանոնաւոր ունի արտաքինից,
նա ուղղում է անկախ լինել և իր այդ ձգտումնե-
րին նա լրութիւն է տալիս մեծաւ մասամբ խա-
ղերի միջոցով: Մանկավարժական կէտից նշանա-
ւոր է և այն հանգամանքը, որ իւրաքանչիւր մա-
նուկ իր խաղերի մէջ ցոլացնում է իր շրջապա-
տող կեանքը, այլ է գիւղական մանկան խաղը,
կեանքի քանազան շրջանները դանդաղ ներգոր-
ծութիւն ու ունենում: Այստեղ սակայն գլխաւոր
է այն է որ մանուկը խաղի մէջ գորացնում է
իր ստեղծող ոյժը, իր կերպարանաւորիս ա-
րող կարողութիւնը, այս ձեւակերպութիւնը մասն-
բան է: «Մանուկը պէտք է կրթվի իր մի տեսչոյ
ոյժ. նա վրա կարող լինի ձեւակերպել իր ստա-
ցածները» ասում է Տրեօբերը:
Խաղերի մէջ արտաբայտում է մանկան շրջա-

պատող շրջանը ոչ միայն ընդհանուր, այլ և ան-
հատական կերպով. բնութիւնը բոլորեցունց վրա
աղղում է, գակայն այդ ազդեցութիւնները շատ
տեսակ են լինում: Այս կէտից նայելով հարցին,
խաղերը ոչ թէ միայն միջոց են երեխայի մտա-
ւոր կարողութիւնները շարժելու, այլ և միջոց են
նորա այլ և այլ յատկութիւնները որոշելու: Ինչ-
զերի մէջ երեխան ևս գալիս մանկան հոգեկան
գորաւոր կողմերը, նորա ճաշակը, նորա ցանկու-
թիւնը, դադախարը և այլն:

Խաղերից ուշադիր դատարարակը կարող է ի-
մանալ թէ ինչպիսի պէտք է սկսել և ինչպէս պէտք է
գործը առաջ տանել, որովհետև արդի մանկա-
վարժութիւնը մանկան անհատականութեան մեծ
արժէք է տալիս: Խաղը ցոյց է տալիս մանկան
մտաւոր կարողութիւնը, ցոյց է տալիս թէ ինչ
պէտք է ուսուցիչը լրացնէ և կարգաւորէ: Եթէ
խաղերը միանգամայն չեն կարող միջոց լինել
բոլորեցունց արգոյ ապագայ կոչումը, ինչպէս ասում
է Ստյոյը՝ «տեսնեմ թէ ինչպէս են խաղում» և
կասեմ թէ դու ինչ կը լինես», սակայն դոքա ա-
մենալաւ միջոց կը լինեն որոշելու մանկան հո-
գեկան ոյժերը, քանակութիւնը և ուղղութիւնը
զանազան հասակի մէջ:

Ասածներից հետեւեցին կարկիւն, որ պէտք է ու-
րաշիւն յայտնի ժամեր, երբ ուսուցիչը կարող կը
լինի գիտել իր սաների խաղը: Ուսուցիչը պէտք
է լաւ ճանաչէ իր սանիկներին. սա անհրաժեշտ
է և նա լաւ կերպով կարող է ճանաչել միմիայն
խաղալիս. պարապմունքների ժամանակ մանուկը

պիտի հանդիսար օրերում, եկեղեցու մէջ, տիրացուների ընտրութիւն լինէր, որ պատճառ չը դառնար ժողովրդի տրտուսանքն:

Այդ հանդիսին կային և շատ հայ-կաթողիկոսներ երկու սեռից:

Պետրոս Բէգարեան

Այս օրերս հասա Բաթում և այդտեղից ուղևորվեց ղէպի Բարձր Երթին Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկողայեւիչ:

Մեզ խնդրում են յայտնել որ այս օրերս վախճանված ազգուցեցի էլ վաղ Գուլմերեանց նուիրել է 100 բուր թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին և 50 բուր Կովկասեան Հայոց Բարեգործական ընկերութեանը:

Մեզ գրում են Բաթումից որ եղանակը այդտեղ շատ լաւ է և Սև ծովը շատ հանդիսաւ է:

Մեզ գրում են Ս. Պետրոս Բարձրութիւն որ Տուրքները թողնում են հանդէսը նշանակված է սեպտեմբերի 20-ին:

Ս. Պետրոսը բնակից մեզ գրում են հետևանքը: «Լաւ կը լինէր եթէ ամբողջ Կովկասեան մասուրը որ բարկացած է հայ, ռուս և վրաց լրագրիւններից, մի ընդհանուր պառակտումները, որ և կը դըրձըր Տուրքներովի զագալի վրա Կովկասեան մասուրի կողմից:» Մեզ վաղուց արդէն յայտնել ենք որ կուսնանք մեր ներկայացուցիչը երևելի գրողի թաղման հանդիսին և պատուիրել ենք մի պատկեր, որ և կը դրվի հանգուցելու դագաղի վրա «Մշակի» խմբագրութեան կողմից: Բայց մենք մեղաւոր չենք եթէ մեր միւս կողմիցս հայ, ռուս և վրաց լրագրիւնները չեն մտածել նոյն առնույթով:

Այս օրերս արտասանմանից վերադարձաւ Թիֆլիսի բժշկական Գասպարեանց և բնակվում է կըրկին իր առաջվայ բնակարանում:

Սեպտեմբերի 11-ին թիֆլիսում անձնատպանութիւն գործեց կաթողիկոս Աստուրսեանցի մի սենեակի մէջ երիտասարդ հայ օֆիցեր Իշխան Արամէլիքով: Անձնատպանի սեղանի վրա գտնվեցաւ մի նամակ, որի մէջ հանգուցեալը խնդրում է ոչ ոքին չը մեղադրել իր մահվան առիթով:

Այսօր, շաբաթ օր Արժուտու թատրոնում ֆըրանսիական խումբը մի ներկայացում կը տայ: Պրօզրամային նայելով ներկայացումը խոտանում է հետաքրքիր և զուարէն լինել:

բաւականին ծածկամիտ է: Վերջապէս խաղը անհրաժեշտ է մանկան ի միջի այլոց և նորա համար՝ որ նա ահեցնէ իր մէջ ցրված սերմերը:

Այդ կէտը մանկավարժական մեծ կշիռ ունի, ուսուցիչը պէտք է ծանօթ լինի իր սանիկի հետ, դրա մէջ է կայանալ նորա գործելու բոլոր յարմարէ հետեւել անհրաժեշտ խաղի ժամանակ, պէտք է ջանք գործէ նոցա լաւ ճանապարհով առաջ տանելու անհկատելի կերպով մանուկներին համար, ուսուցիչը պէտք է ջանք գործէ խաղը իր բուն արժէքին հասցնելու: Այդ կողմից ուսուցիչները, դաստիարակների և վերակացուների վրա մեծ պարտք կայ... Սակայն, ինչ ենք ասում (Ռեմից մի կողմ բացառութիւնները), այն ուսուցիչներին որ մենայայտը դիրք ունենալով, ոչ թէ մեղանշում են մանկավարժական և մարդկային զրացմունքների դէմ, այլ և մասամբ յիշեցնում են մեր անցեալը չըջանի խաղի մասին: Վերջապէս միթէ կարող ենք այդպիսի ջանքը և հետագայ գործ պահանջել մեր այնպիսի վերակացուներից, որոնք իրանց անտարբերութեամբ, իրանց պարտականութիւնը կատարած են համարում զանգը խրփելով, աշակերտներին այս կամ այն բանին հրահրելով, մինչդեռ շատ բան կարող էին անել ունենալով միշտ աշակերտներին իրանց աչքի առաջ, միայն... միայն թէ քիչ նախապատրաստված

Ներկայումս Բերլինում, «Berl. Börs. Courier» լրագրի խօսքերով, դանվում է Փարիզի մէջ ֆիրմայի դիրեկտորներից մէկը, որ յանձնարարութիւն ունի մասնակցել «Նօթէլ ֆիրմայով» Բաթումեան նաւթային ընկերութեան» մէջ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԻՔԻՍՅՈՒՆՆԵՐԻ
Վան, 5/17 սեպտեմբերի
Ազգային գործերը անորոշ և վառ դրութեան մէջ են այստեղ: Ժողովրդին ընտրած մասնաժողովը յուսահատուած կը հրաժարի, որովհետեւ իր գրած բաղմոթին նամակներին և հեռագրիւններին ոչ մի պատասխան չէ ստացած պատրիարքարանէն: Ազգային քաղաքական ժողովն ալ որի ծեծուած և վաճառուած անդամներին յայտարարելու առժամանակեայ կերպով մի քանի ուրիշ անձեր, ապիպար է ազատել ժողովուրդը այս անխնայանական անորոշ դրութենէն և մի որոշ ուղղութիւն տալով ազգային գործերը կարգադրել: Քաղ. ժողովը իր մէջ բաժանուած, իրարու դէմ կուսակցական ինտրիգաներ կը սարքեն և ամենքը մէկին խաղաղիկ եղած են փոխ-ստեղծուած պ. Հայրապետ Խանջեանի ձեռք, որ Պօղոսեան կուսակցութեան կը պատկանի և վարչապետութիւն մի անձ է: Մի քանի պարտնոյրի խելագատակին մէջ մի նոր խորհուրդ է ծնունդ առել, սոքա կը խորհին, որ ուսուցական եկեղեցւոյ դիրքը դիմելով, իբր թէ անելի գործը պաշտպանութիւն պիտի գտնեն ուսուցիչ մեծագոր տէրութենէն և ազատուին այս անտանելի վիճակէն: Այս համոզում կաշխատին ընդհանրացնել ժողովրդին մէջ, բայց յուսալի չէ շատ որ հաստատութիւն գտնէ: Մեր լսածին նայելով, մի քանի պարտնոյր ալ յայտնել են անկողնական դեր-հիւպատոս պ. Ելլըսի թէ ժողովրդին մէջ խորհուրդ կայ անգլիական եկեղեցւոյն յարելու: Բայց պ. Ելլըս պատասխանել է թէ ինք չը համակրէր հայ ժողովրդի կրօնափոխութեան և չուզէր քաջալերել այդ խորհուրդը որ ծիծաղելի է, քանի որ քաղաքական նպատակներով կը լինի, միանգամայն ասեր է թէ ինք քաղաքական պաշտօնեայ է և ոչ թէ կրօնական: Վանցիւների մեծամասնութիւնն ալ համակր չէ մի այսպիսի խորհուրդ:

Չորս օր յառաջ հեռագիր եկա Ներսէս պատրիարքէն, որ վաստակական համար պատրիարքական փոխանորդ որոշած է Պօղոս եպիսկոպոսը, որ երբեմն առաջնորդական փոխանորդը պաշտօն վարած է Վանի մէջ և այդ պատճառով անշուղի աղմուկներ և կուսակցական վէճեր եղած էին իր դէմ: Տեսնեցք թէ այս անգամ ինչպէս պիտի վարուին խորհուրդ:

Հայրիկ դեռ չէ մեկնած Վանէն, բայց մի քանի օրէն յետոյ պիտի երթայ Մուշ և այնտեղէն պիտի անցնի Վ. Պօլլա: Թե՛ն ժողովուրդը շատ կը փախագէր, որ նա չը հետանար Վանէն, բայց լինելին... Ռեմից ենք պահանջում այս բոլորը պայմանով դատարարներից, որոնք միայն անպայման հնազանդութիւն են պահանջում իրանց սանիկից, և իրանց հինգիւնյակութիւնն են թաղաքարկնում ամենայն քայլափոխում... *) Ռեմից զոցանակ սպասել անկարելի է: Մտում է շատ անապաւ եղած փոքրիկ բացառութիւններով, և սպասել օր ժամանակը նոր փառաւոր դարադրելու բայց անէ հայ սերնդի կրթութեան համար, համաձայն ժամկավարժութեան և մարդկային զարգացման իսկական օրէնքներին: Ներսիսեան խնդրելով որ այսքան շեղվեցանք բուն խնդրից, դառնանք հարցին: Ռեմից խաղերը համապատասխան մարդու մանկական հասակի բնաստական պայմաններին, կարողութեան և նորա ֆիզիկականը և հորատացում մտաւորականը: Ռեմից հասկանալի է թէ քրքրան խաղերը արժանի են խնամքի, եթէ աչքի առաջ ունենանք և այն պայմանը, որ մանկական հասակի սուպերօթութիւնները, ուղղութիւնները, զղայութիւնները և վիճակները շատ նշանուոր և ծանրակշիւ են նոյն իսկ ապագայ կեանքի համար: Այս էլ պէտք է ասել, որ մանկական հասակը մի նշանաւոր շրջան է մտաւոր պաշարի կազմութեան համար, մանկական շրջանի մէջ շատ բան է ստանալիս...

Հայրիկը կը պնդէ թէ իր Վ. Պօլլա երթալը անհրաժեշտ է մի քանի կարևոր խնդրիներ կարգադրելու համար, միանգամայն և կը հրաժարի վաստակական առաջնորդութենէն, պատճառելով թէ այդ պաշտօն գործերի արդի վիճակին մէջ կը կաշկանդէ զինք առելի քան թէ գործելու ազատ աստարկը կը տայ:

Այս տարի Վանի թաղային վարժարաններն ալ հետեւելով կենտրոնական վարժարանին, տարեկան քննութիւններ կատարեցին: Մինչև այժմ այդ սովորութիւնը չուներ, որովհետեւ ոչ ուսումնական պրօզրամա ունին և ոչ ալ դպրոցական տարեկան: Կենտրոնական վարժարանի տարեկան քննութիւններն ալ ըստ սովորականի կատարուած լինելով, սեպտեմբերի 4, կիրակի օր, մրցանակաբաշխի հանդէսը կատարվեցաւ: Հարիւրաւոր բաղձմութիւն ներկայ էր: Նահանգապետ փաշային կողմէն հանդիսին եկած էր կենտրոնական կատարվող (Մէլքէճ Միւթէտարըֆի) փոխանորդ Հասան էֆէնդին. թիւրքերէն ներկայ էին նաև ստաիկանների (պօլիցիական) զխաւորը Սաման էֆէնդին, նահանգալու լուսաւորութեան գործերի տեսուչ էֆէնդին և վերաբնիչ ժողովի նախագահ Ռեֆէլ է: Հայրէն և թիւրքերէն ձառք խօսվեցան և երգի երգուցան: Աշակերտներին իրենց յուսալիւնութեան աստիճաններին համեմատ զերբեր նուրբ արուեստ: Վարժարանին հիմնադրուեստը, պ. Փորթուգալեան, վարժարանին եկամուտի և ծախքի հաշիւը կարգաց յարմ տեսուչեացաւ, որ այս տարի պ. Փորթուգալեան մի քիչ չափ ունեցած է վարժարանէն. մինչդեռ անցեալ տարի ոչ մի կողակ չափ ունենալէ դատ, 140 բուրլի չափ ալ իր քանակէն վրա տալու պարտաւորուած էր: Պ. Փորթուգալեան այս երկու տարեկան միջոցին մէջ որ կենտրոնական վարժարանը բացած կաշխատի Վանի կրթական գործին համար, հաղի 90 բուրլի չափ չափ ունեցեր է: Ռեմից ինչով ապրել է այս երկու տարի, ի հարկէ պարտքեր անելով: Երկու տարի շարունակ այդ վարժարանի մէջ տեսչութեամբ և ուսուցչութեամբ շարաշար աշխատել յետոյ, նիւթական և բարոյական, ներքին և արտաքին ճակատագրերի դէմ տակալել յետոյ, այսչափ միայն վարձատրութիւն ունեցած է իր աշխատութիւնները փոխարէն և տակալին անվնաս կը շարունակէ իր գործունէութիւնը: Տէր-Սարգիսեանց Երևան կաթողիպոս, որ իրման շարիկի կողմէն կը նախապահէր հանդիսին, դիւցադուութիւն անուանեց փորթուգալեանի այս գործը, յայտարարելով թէ մեզնէ ոչ ոք յանձն կառնու այդտեալ անձնութիւնը: Յորդըր կարգաց ժողովուրդին, որ բաւական չը համարեն միայն հիւսնալ այսպիսի գործունէութեան վրա, լոյ խօսքերով միայն համակրութիւն ցոյց չը տան Կենտրոնական վարժարանին, ալ և նիւթական օգնութիւններով ալ քաջալերեն փորթուգալեանի ձեռնարկած այս գործը: Այս յորդըր պէտք է տայ ոչ միայն Վանի ճշդուած, հարստահարուած, աղքատ ժողովուրդին, այլ և այն հայերին որք վրովում: «Մարդ ալ առաջին երկք տարվայ ընթացքում առելի է ուսումում, քան թէ երկք համալսարանական տարիներում», ասում է ժամ-Պօլլ: Եւ մարդ մեծ դժուարութիւն չէ կրում այս կարծիքի հետ համաձայնելու:

Մանկական հասակի վերաբերութեամբ այս բոլորը ուշադրութեան անունելով այլ և աչքի առաջ ունենալով մանկական հասակում ֆիզիկականի թեյլ վիճակը, հեշտ է կարգապահել թէ ինչ մեծ նշանակութիւն ունեն ֆրեզերել և ան մանկական պարտէզները, որ պէտք է երեխաների ներքին էություն համաձայն կրանակով հարստացնեն մտաւորը, առանց ձանձուրութիւն պատճառելու, առանց մեղանշուելու մանկական հասակի բընական հասակի օրէնքներին դէմ, որ պէտք է զարգացնեն և մի և նոյն ժամանակ ֆիզիկականը, զեկավարելով և մտաւորականը և բարոյականը, որ պէտք է տանեն մանուկներին ցաւալի շարժով առանց նոցա ազատ զղացմունքների վրա բռնանալու, որ պէտք է ստիպեն մանուկներին նա ազան դիւր, ոչ թէ նա ազան դեցնելով, այլ այնպէս անելով որ մանուկը կա մենայն հնազանդիկ և ալ այս տեսակ շատ պայմաններ, որոնք մեծամեծ հոգատարութիւն և միջոց են պահանջում: Այդ բոլորի հիման վրա ասա այդքան մեծ է ֆրեզերեան ծաղկոցները նշանակութիւնը, բացանելով մի նոր դարադրուել կրթութեան գործի մէջ: Մեր մէջ ևս սկսում են ծնունդ առնել մանկական պարտէզները, դրա մի հասարակութեանը միանգամայն անձանտ չեն, ուս-

վանէն հետո ընակելով, փորք ի շատէ ազատ և նիւթական մասին ալ հանդիսա վիճակ ունին: Վանի անգլիական դեր-հիւպատոս պ. Ելլըս, որ ներկայ էր հանդիսին, նա ևս մի ստեղծարարութեամբ ուրախութիւն յայտնեց հայ ժողովրդին մէջ տեսած կրթական ջանքերին համար, և այս նկատմամբ շնորհակալ եղաւ պ. Փորթուգալեանին: Իր խօսքեր եռանդուն ծախարարութիւններով ընդունուեցան ժողովրդին: Պ. Ելլըս անգլիերէն կը խօսէր և իր թարգման պ. Միհրան Հիւսեանց իր մօտ կանոնած, հայերէնի կը թարգմանէր իր խօսածները: Վարժարանին աշակերտները մարմնամարզական փորձեր արին հանդիսին վերջը և հանդիսական ժողովուրդը աշակերտները աշխատութիւնները, նոցա գծագրութիւնները և պատրաստած աշխարհագրական քարտեզները աչքէ անցունելէ յետոյ, գոհ սրտով մեկնեցաւ վարժարանէն, ուրախ տպաւորութիւններ տանելով իր հետ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Օրերումս Կրկեսերօֆի մէջ կաթողիկոսների ընդհանուր ժողով կար: Արտասանած ձառերով յայտնվեցաւ, որ պրուսական հողորականութիւնը պատրաստ է շարունակել ընդդիմադրութիւնը, բայց շատ եղիպոպոսներ արամադրված են դէպի հաշտութիւն: Գևու ևս հասարակութեանը յայտնի չէ այն բոլորը, ինչ որ խօսվել է ժողովի ժամանակ: Յայտնի է միայն, որ պրուսական կենտրոնական կուսակցութեան առաջնորդ վ. Նիցոսոս առաջարկեց կաթողիկոսների միջազգային միութիւն կազմել և ցանկութիւն յայտնեց, որ Բրիտանիայի հարը, եկեղեցին ազատ լինի և որ Կերմասիայի մէջ վերջ դնել կրօնական հերձուածին:

— Հասօրը «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են: «Մի քանի լրագրիւնների հարցերով լինելու հակառակ, լուրերը Պրուսիայից հողորականութեան հարցի վերաբերութեամբ կատարվապէս բաւականացուցիչ են: Պրուսական եպիսկոպոսները կատարելապէս համաձայն են սուրբ աթոռի կարծիքի հետ, որ պէտք է շատ հեշտացնել բանակցութիւնները ընթացքը Վատիկանի և Բերլինի մէջ: Ռեմից բանակցութիւնը պրուսական և պատական կառավարութիւնները մէջ չեն ընդհատվել, այն ընդհակառակը կանոնադրապէս կատարվում են:

— Վօքերից հարցրում են, որ սեպտեմբերի 9-ին խաւական թագաւորը ցանկացաւ անձամբ յարգել այն դիմաւորները յիշատակը, որոնք ըստ պահանջան Մոնտեիլի մօտ: Նա հասաւ դերեկ մասնատուր մի քանի նշանաւոր անձանց ուղիկցութեամբ: Թագաւորը ասեց, որ իր պարտականութիւն է համարում անձամբ դնել դերեկեանի վրա իր հետ բերած պատկը:

— «Polit. Corresp.» լրագրին հարցրում են Սօֆիայից հետեւալը: Աղաղապ խօսում են Բօլ-

աի չերկարացնելով խօսքը՝ մենք կը ցանկանանք բազմացած տեսնել այս հիմնարկութիւնները մեր մէջ, սակայն որքան կարելի է կանոնաւոր դրութեամբ, որքան կարելի է մօտիկ հիմնադրի տված օրինակին: Այստեղ մենք ակամայ յիշում ենք պ. Բիշիկ Ա. և Խիք Բարաչեանի խօսքերը մանկական պարտէզները մասին, որը պարտեւանց ուսուցչական ժողովի նիստերից մինչեւ ժամանակ չոր եթէ մանկական պարտէզները, որոնք պէտք է հիմնվեն մեր մէջ, համապատասխան չեն լինի յայտնի պայմաններին, առելի լաւ է որ գոյութիւն չունենան և չը հիմնվին:

Իրաւի, առանց այս էլ մեր ուսումնարանները իրանց ներկայ դրութեամբ ըստ մեծի մասին չեն համարում իրանց նպատակին, պատրաստելով մարմնով և հոգով թոյլ էակներ, տալով հասարակութեանը մեծ մասամբ հաստատ համոզմունքից և կամքից զուրկ անհատներ, խօսքի և գործի մէջ համաձայնութիւն չը կայացնող մարդիկ: Մնաք ըստ արած կը լինենք եթէ վատ կարմակարկված մանկական պարտէզներում վարդիւք փոքրահասակ և թոյլ մանուկների հոգին և մարմինը...

Խաղերի մեծամեծ ծառայութիւնները, առանձնապէս մանկական հասակի վերաբերութեամբ, ցոյց տալով, նախ քան անցնելը նոցա մի ալ նշանակութեամբ, այն է ստոյգապահական նշանակութեամբ, մէջ բերելը յայտնի Ա Օ մ Ի ն ի ւ Ե Ի կարծիքը, որով նա բաւականին արամիտ կերպով ցոյց է տալիս թէ ինչքան մեծ է խաղի արժէքը

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ՀԱՅ ՎՍՐԺՈՒՀԻ ընդունում է ԳԻՇԵՐՈՒԿ աշակերտներ և աշակերտուհիներ իր ընտանիքում: Պայմանների մասին դիմել «Մշակի» խմբագրատանը: 2-4

Гг. члены Тифлискаго Общества Покровительства Животнымъ приглашаются пожаловать въ заседание годичнаго общаго собранія 20 сего сентября въ 12 1/2 ч. дня въ здание Общества Сельскаго Хозяйства, на Барятинской улицѣ, въ Александровскомъ саду.

Допускаются и все интересующіеся дѣломъ покровительства животнымъ.

Предметы занятій:

- 1. Чтение отчета о дѣятельности Общества.
2. Раздача пожалованныхъ медалей.
3. Выборы должностныхъ лицъ Общества.
4. Н. П. Ильинъ прочтетъ. «О значеніи птицъ въ природѣ».

ՀԱՄԱՆՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂ ցանկանում է ԳՍՍԵՐ ունենալ ԳԻՄՆԱԶԻՍԱԿԱՆ դարսն-թացքի ԲՈԼՈՐ առարկաներից կամ ԿՕՐԵԿՏՈՒՐԱԿԱՆ աշխատանք ուսաց լեզուի: Հասցեն, ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ: 5-10

500 ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ գներուց առաջ խելացի և ձեռնառու է տեսնել ԱՆԳՒԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մահճակալների ընտրությունը և քանակությունը: Արժուրեւու գրքերէյ № 156, 157, 158, 159 և 160: ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՐՁՆԵԼ այս համարների վրա: 10-10

Մախվում է ԱՆՏԱՌ 32 դեռետախին, խճուղիից 3 վերստ հեռավորութեամբ Գուշիթի գաւառի մէջ, Նաշարուրո ամարանուցում առանց զորձակատարի միջնորդութեան: Պայմանների մասին տեղեկանալ Գուշիթում Եօսելիանիի տանը: 2-2 (3)

ԲԷՅՈՒԴԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ, Միխայլովսկի փողոցի վրա, տուն Գուրգենիեկովի № 81, շարունակ ընդունում է աշակերտներին: 4-10 (1)

ՊԱՍՏԱՌ (օրոյ) ՏԱՐՆՕՊՈՒ եղբայրների գործարանական ՊԱՀԵՍԻ մէջ: Լօրիս-Մէլիքովսկայա փողոց, ա. Զուբարովի, հոգևոր սեմինարիայի հանդէպ: Ստացված է մեծ քանակութեամբ ՊԱՍՏԱՌ (օրոյ) 12 կօպէկից մինչև 5 ռուբլ ՐՈՒՍ: Քանակութեամբ գնորդներին Զուբարովի կը լինի: 22-25

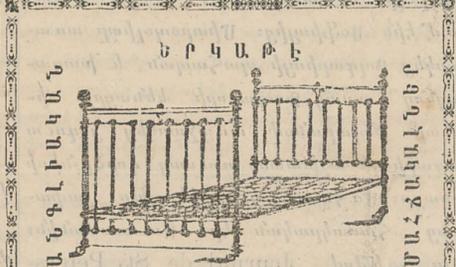
ОТДАЕТСЯ одна чистая КОМНАТА съ мебелью, самоваромъ, прислугою и отопленіемъ. Мало-Орбеліановская улица, домъ Якова Дандурова № 9.

ՏՐՎՈՒՄ է վարձով մի մաքուր սենեակ, մեքելով, սամովարով, ծառայով և վառելիքով, փոքր-Օրբելյան փողոցի վրա, տուն Կակոր Գանդուրովի № 9. 6-8

Վրաստանի և իմերեթի Հայոց վիճակային առաջնորդ սրբազան Արիստակէս Եպիսկոպոս Սեդրակեանի թոյլտուութեամբ ներկայ

«ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷՉ» վանաց Աւագ եկեղեցւոյ հովանաւորութեամբ և նոյն եկեղեցւոյ հանդէպ № 5. Մանուկների ընդունությունը շաբաթանակվելու է մինչև առաջիկայ հոկտեմբերի 1-ը: Օր. Մարիամ Մամիկոնեանց: 1-5

ՍՈՒՐԲ ԳՈՅԵԱՆԵԱՆ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԳԱՅ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ վարչությունը յայտնում է ի գիտություն թիֆլիսի հայ հասարակութեան, որ սեպտեմբերի 18-ին նշանակված ուսումնարանի ԶՈՐԲԵՏԱՍՆԵՐՐՈՐԳ տարեգործի հանդէպ ՅԵՏԱԶԳՎՈՒՄ է մինչև սեպտեմբերի 25-ը: 1-2

Մի հարու համար 8 ռուբլուց, երկու հարու համար 14 ռ., մահճակալներ ծովային խոտով լցված 6-9 ռ. ԱՆԳՒԻՍԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՉ: նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, զանակներ պատասաքաղներ և երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թերիկ, տղամարդկերանց և կանանց թԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԵՆԿԱ, բէկովերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալրօմներ, կոնֆեկտներ, թէ՛ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղը: 88-100

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ Որոնցով կարելի է գրել ամենակալիտ թղթի վրա:

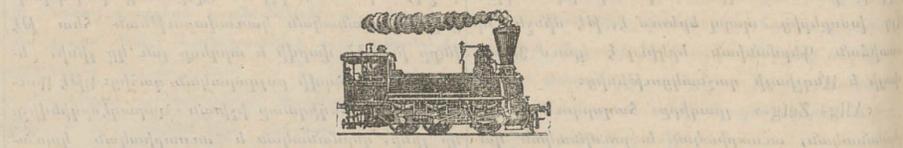
Մեղակ գործակալ ԼԻԱԿԱՆ ԽՈՒՆՏԵՐ կան ամեն ինչ համար մեծ ԳՐԻՉՆԵՐ էժան քան թէ նոյնպէս թԱՆԱԲ, ներ, գմուռ, ՄԱՐԻՉՆԵՐ, պենալ, ներ, ծխախոտի ներ, ածելիք, ս ներ, ԲԱԶԿԱՌՈՒՐարկու կախելու ՏԻՆԵՐ, վզաբազկ ԲԱՆԵՐ, բրիտանական մետալից իրեր, ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, գզալներ, ԲԱԹԱԿՆԵՐ, ջրամաններ, կրես լուսնայուր ամաններ, ֆիլտրա, կրանշիտներ, սյգու մկրատներ, շորի շէտոկազիլի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մականատներ: Բժշկական թուղթ վատերկրլօգտի համար և այլն և այլն: ԱՆԳՒԻՍԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ: 41-100

Գիւղատնտեսական մեքենաների մասնագէտ ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՑ, Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ Բերել եմ տալիս և սարքում եմ գութաններ, ցանելու, հնձելու, կարելու և դարման շինելու մեքենաներ, շոգեշարժ ջաղացներ և ձիվահաններ, հանում եմ առուներ և սարքում եմ դանազան տեսակ ջուր բարձրացնող մեքենաներ: Զը գիտեցողներին սովորեցնում եմ նոյա բանեցնելու կերպը: Պատկերազարդ ցուցակա մեքենաների ուղարկում եմ ցանկացողներին ձրի: Գիմել այս հասցեով: ՅՅ Վագրաթաթ, ՅՅ կոնտոր ԵՄԻԱԶՅԻՆՍԿՈՅ Սարոյ Մասլոբոյնի. Լ. Ե. Խան-Ագոյ. 1-6

«ՎԱՐԺԱՐԱՆ» մանկավարժական ամսագրի խմբագրությունը պարտք է համարում յայտնել ընթերցող հասարակութեանը, որ այսուհետև ամսագրիս վերաբերեալ յօդուածներ, թղթակցութիւններ ուղարկել, բաժանորդ գրուել կամ խմբագրութեան հետ որ և է վարչական յարաբերութիւն ունենալ ցանկացողները թող բարեհաճեն դիմել խմբագրութեան քարտուղար Պ. Գ. ՇԱՀ-ԲՈՒԿԱՂԵԱՆԻՆ այս հասցեով, ՅՅ ր. Թիֆլիս. Գրիգորի Մախ-Բուդալանցի—ուսուցչու Արմանսկոյ Սեմինարի Սերսիսյան. Աբաս-Աբասկայա փոստով, ՍՕԲ. ԴՕՄԵ, ԿՎ. № 8 1-2

ԱԼԷԳՍԱՆԴՐ ՇԱԴԻՆՕՎԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ Գլխորդակա փողոց, Արժուրու Գալլեյեյում ՍՍԱՅՎԱՆ են մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ կանանց և տղամարդկանց ԿՕՇԻԿՆԵՐ: Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել այս հասցեով: Թիֆլիս, մազանիշ օբույ Մաճինովա, Դվորցովայա լ 4-6

ԼԱՄՊԱՅԻ ԱՊԱԿԻՆԵՐ «ԱԼԷԳՍԱՆԴՐԳԻԻՏԷ» Ապակէ գործարանից: Մախվում է մեծ քանակութեամբ էժան գներով: ՍԻՄԵՆ ՍԻ և ՀԱԼՍԿԷԻ դրանտեսակ: 2-5 (2)

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԳՆԵՐԻ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ԲԱԹՈՒՄԻ ԵՒ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՉ

Table with 6 columns: Կայարան, Գալիս է, Գնում է, Կայարան, Գալիս է, Գնում է. Lists various stations and prices for goods.

Table with 6 columns: Կայարան, Գալիս է, Գնում է, Կայարան, Գալիս է, Գնում է. Lists various stations and prices for goods.

Table with 6 columns: Կայարան, Գալիս է, Գնում է, Կայարան, Գալիս է, Գնում է. Lists various stations and prices for goods.